

RIIGIKOHUS
*****

ÕIGUSTEABE- JA KOOLITUSOSAKOND

**Kriminaalmenetluse seadustiku § 339 lg 1 p 7 kohaldamine
kohtupraktikas**

Kohtupraktika ülevaade

Kaido Sikka
analüütik

Tartu

2018

SISUKORD

SISSEJUHATUS.....	3
I. ÕIGUSLIK REGULATSIOON JA RIIGIKOHTU PRAKTIKA.....	4
1.1. KrMS § 339 lg 1 p 7 õiguslik sisu.....	4
1.2. Varasem Riigikohtu praktika KrMS § 339 lg 1 p 7 kohaldamisel	4
1.3. Kehtiv Riigikohtu praktika KrMS § 339 lg 1 p 7 kohaldamisel	6
II. KrMS § 339 lg 1 p 7 KOHALDAMINE KOHTUPRAKTIKAS PÄRAST RIIGIKOHTU PRAKTIKA MUUTUST	8
2.1. KrMS § 339 lg 1 p 7 alusel tühistatud lahendid.....	8
2.2. Olukorrad, kus põhjendamiskohustuse rikkumine ei viinud kohtulahendi tühistamiseni KrMS § 339 lg 1 p 7 alusel	10
2.3. KrMS § 339 lg 1 p 7 kohaldamise tüüpprobleemid pärast kohtupraktika muutust.....	11
2.3.1. Ringkonnakohtud on lahendites viidanud Riigikohtu varem kehtinud praktikale .	12
2.3.2. Kaitsjad on viidanud Riigikohtu varem kehtinud praktikale	14
2.3.3. Väärad taotlused KrMS § 339 lg 1 p 7 tagajärgede osas	15
KOKKUVÕTE.....	18
ANALÜÜSITUD KRIMINAALASJAD.....	19

SISSEJUHATUS

Kohtupraktika ülevaade kajastab kriminaalmenetluse seadustiku (edaspidi: KrMS) § 339 lg 1 p 7 mõttes kohtuotsuses põhjenduse puudumise kui kriminaalmenetlusõiguse ühe olulise rikkumise sisu hetkel kehtiva ja varasema Riigikohtu praktika kontekstis. Analüüsi autor soovib välja selgitada, kas kohtud on kohaldanud KrMS § 339 lg 1 p-i 7 ühetaoliselt ja järjepidevalt ning millist mõju on avaldanud 2014. aastal nimetatud sätte osas Riigikohtu praktika muutmine. Samuti on ülevaate eesmärgiks välja selgitada, millistes aspektides on kohtud ja menetlusosalised KrMS § 339 lg 1 p 7 kohaldamisel Riigikohtu praktikast kõrvale kaldunud.

Analüüsi alusmaterjaliks on kohtute infosüsteemi (edaspidi: KIS2) kaudu kättesaadavad Riigikohtu ja ringkonnakohtute lahendid ajavahemikul juuli 2014 – august 2018. Kuna paljudel juhtudel on tegemist veel käimasolevate kriminaalmenetluste raames tehtud otsuste ja määrustega, siis ei ole kõik viidatud lahendid avalikustatud ning Riigi Teataja kaudu kättesaadavad. Ülevaade kajastab lahendeid, mis on tehtud pärast Riigikohtu poolt 2014. aasta juunis KrMS § 339 lg 1 p 7 kohaldamise praktika muutmist.

Autor analüüsis 288 KIS2 kaudu kättesaadavat kohtulahendit, milles oli apellatsioonis, määruskaebuses või kohtu põhjendavas osas märgitud kriminaalmenetlusõiguse olulise rikkumisena kohtuotsuses põhjenduse puudumist KrMS § 339 lg 1 p 7 mõttes. Analüüsitavaid kohtulahendite lõpliku valimi saamiseks kasutas autor KIS2-s lahendi teksti otsingu funktsiooni.

Esimeses peatükis selgitab autor teemaga seotud õiguslikku regulatsiooni ja annab ülevaate enne Riigikohtu praktika muutmist KrMS § 339 lg 1 p 7 kohaldamisel kehtinud Riigikohtu seisukohtadest. Seejärel annab autor ülevaate 2014. aastal kriminaalasjas nr 3-1-1-14-14 tehtud Riigikohtu otsusega kaasnenud peamistest kohtupraktika muudatustest KrMS § 339 lg 1 p 7 kohaldamisel.

Teises peatükis analüüsib autor, milliseid olukordi on kohtud pidanud pärast Riigikohtu praktika muutumist kriminaalmenetlusõiguse oluliseks rikkumiseks, mis seisneb kohtuotsuses põhjenduse puudumises KrMS § 339 lg 1 p 7 mõttes. Samuti hindab analüüsi autor, kas kohtud on KrMS § 339 lg 1 p 7 kohaldanud järjepidevalt ja ühetaoliselt või on praktikas esinenud põhimõttelisi kõrvalekaldeid Riigikohtu kriminaalkolleegiumi otsuses nr 3-1-1-14-14 väljendatud seisukohtadest. Samuti annab autor ülevaate, millistes aspektides on kohtud ja menetlusosalised KrMS § 339 lg 1 p 7 kohaldamisel eksinud.

Kohtupraktika ülevaates esitatud seisukohtadel ei ole siduvat mõju ja need ei ole käsitatavad Riigikohtu seisukohtadena. Riigikohus võtab õiguslikke seisukohti üksnes kohtulahendites.

I. ÕIGUSLIK REGULATSIOON JA RIIGIKOHTU PRAKTIKA

1.1. KrMS § 339 lg 1 p 7 õiguslik sisu

Kriminaalmenetluse seadustikust tuleneb kohtulahendi põhistamise kohustus, mis on sätestatud KrMS § 305¹ lg-s 1 ning KrMS § 339 lg 1 p-s 7. KrMS § 305¹ lg-s 1 sätestatud kohtulahendi põhistamiskohustus on olemuslikult laiem kui KrMS § 339 lg 1 p-s 7 sätestatu. Kui § 305¹ lg 1 järgi peab kohtuotsus olema seaduslik ja põhjendatud, siis KrMS § 339 lg 1 p 7 järgi ei ole lubatud teha kohtuotsust, milles puudub põhjendus. **Järelikult ei saa KrMS § 305¹ lg-s 1 sätestatud kohtuotsuse üldise põhistamiskohustuse rikkumine (sh kohtuotsuse põhjenduste ebaseaduslikkus või mitteammendavus) olla kõikidel juhtudel kriminaalmenetlusõiguse oluline rikkumine KrMS § 339 lg 1 p 7 mõttes.**¹

1.2. Varasem Riigikohtu praktika KrMS § 339 lg 1 p 7 kohaldamisel

Enne Riigikohtu kriminaalkolleegiumi 30. juuni 2014. aasta otsust nr 3-1-1-14-14 väljendati nii kohtupraktikas kui ka õiguskirjanduses² seisukohta, et KrMS § 339 lg 1 p 7 rikkumisega saab samastada iga kohtulahendi põhistamise kohustuse rikkumise.³ Riigikohus on leidnud, et KrMS § 339 lg 1 p-s 7 (ja enne 1. juulit 2004 kehtinud apellatsioon- ja kassatsiooni kriminaalkohtumenetluse seadustiku § 39 lg 3 p-s 7) nimetatud kriminaalmenetlusõiguse olulise rikkumisega on tegemist nii olukorras, kus kohus ei ole oma seisukohta või järeldust üldse põhjendanud, kui ka juhul, kui selle põhjenduse kujunemine ei ole kohtuotsuse lugejale jälgitav või veenev.⁴

Üldistatult oli Riigikohtu varasema praktika kohaselt KrMS § 339 lg 1 p-s 7 sätestatud põhjendamiskohustuse rikkumisega tegemist järgmistel juhtudel:

1. kohus ei olnud mõnda oma seisukohta või järeldust üldse põhjendanud;
2. kohus püüdis lahendis oma seisukohta või järeldust põhjendada, kuid selle põhjenduse kujunemine ei olnud lahendi lugejale jälgitav;
3. kohtuotsuses esitatud seisukohta või järelduse põhjendused ei olnud veenvad.⁵

Eelnevast saab järeldada, et kõik kohtuotsuse resolutiivosas sisalduvad otsustused peavad otsest põhiosas olema asjakohaselt motiveeritud ehk lahendist peavad nähtuma juriidilised argumendid, millele tuginevalt kohus igale üksikule järeldusele jõudis.⁶ Seejuures peavad esitatud juriidilised argumendid ja kohtu siseveendumuse kujunemine olema lahendi lugejale jälgitavad ning veenvad. Põhjendamiskohustuse täiendav ülesanne on, et tõenditele antav hinnang ja õiguslikud kaalutlused oleksid esitatud selliselt, et kohtu otsusele jõudmise käik oleks kohtume-

¹ RKKKo 3-1-1-14-14, p 695.

² P. Pikamäe. KrMSK § 339 kamm 5.7.2. – J. Sootak, P. Pikamäe (koost). Kriminaalmenetluse seadustik. Komm vlj. Tallinn: Juura 2012.

³ RKKKm 3-1-1-63-13, p 20; RKKKm 3-1-1-34-13, p 10; RKKKo 3-1-1-40-12, p 13; RKKKo 3-1-1-69-12, p 13; RKKKm 3-1-1-32-12, p 7 ja RKKKo 3-1-1-46-10, p 7.5.

⁴ RKKKo 3-1-1-14-14, p 690. Vt lisaks ka RKKKo 3-1-1-47-04, p 10; RKKKo 3-1-1-13-05, p 7; RKKKo 3-1-1-77-05, p 20; RKKKo 3-1-1-100-06, p 10; RKKKo 3-1-1-13-07, p 9.1.

⁵ RKKKm 3-1-1-63-13; RKKKm 3-1-1-43-13; RKKKo 3-1-1-40-12; RKKKo 3-1-1-69-12; RKKKm 3-1-1-32-12; RKKKo 3-1-1-46-10. vt ka P. Pikamäe. KrMSK § 339 kamm 5.7.2.

⁶ P. Pikamäe. KrMSK § 339 kamm 5.7.1.

netluse pooltele jälgitav ning kohtulahend oleks kõrgemas kohtuastmes edasikaebekorras kontrollitav.⁷ Vastasel juhul oli Riigikohtu varasema praktika kohaselt tegemist kriminaalmenetlusõiguse olulise rikkumisega KrMS § 339 lg 1 p 7 mõttes.

Näiteks on Riigikohus lugenud varasemas praktikas KrMS § 339 lg 1 p 7 rikkumiseks järgmised olukorrad:

1. kohtu seisukoha puudumine süüdistuse tõendatuse seisukohalt olulise asjaolu tuvastatuse kohta;⁸
2. kohtuotsuses mõne kuriteo koosseisulise tunnuse käsitlemata jätmine;⁹
3. kaastäideviijate käitumise erinevalt kvalifitseerimise ebapiisav põhjendamine kohtuotsuses;¹⁰
4. süüdistatava tegude ideaalkogumina käsitamise ebapiisav põhjendamine;¹¹
5. karistusseadustiku (edaspidi: KarS) § 31 lg 1 kohaldumise kontrollimata jätmine;¹²
6. signaalpüstoli KarS § 200 lg 2 p 8 mõttes relvaks pidamise põhjenduse puudumine kohtuotsuses;¹³
7. õigusnormide, mille alusel kohus otsustas asitõendite ja muude kriminaalmenetluses aravõetud või arestitud asjade suhtes rakendatavate meetmete üle, märkimata jätmine kohtuotsuses;¹⁴
8. ringkonnakohtu otsuses esimese astme kohtus tõendite hindamisel tehtud vigade märkimata jätmine;¹⁵
9. isiku süüditunnistamine altkäemaksu andmises, ilma et väidetava altkäemaksuvõtja ametiisiku tunnustele vastavus oleks nõuetekohaselt tuvastatud.¹⁶

Eeltoodust nähtuvalt tõlgendas Riigikohus KrMS § 339 lg 1 p 7 varasemas kohtupraktikas enamasti laiendavalt. See hõlmas kohtulahendi põhistamise kohustuse iga rikkumist. Samas luges Riigikohus mõningatel juhtudel sarnased kohtuotsuse põhjendamiskohustuse puudused siiski kriminaalmenetlusõiguse oluliseks rikkumiseks KrMS § 339 lg 2 tähenduses. KrMS § 339 lg 2 kujutab endast kriminaalmenetlusõiguse muud rikkumist, millega kaasneb või võib kaasneda ebaseaduslik või põhjendamatu kohtuotsus.¹⁷ Seega ei olnud Riigikohtu praktika KrMS § 339 lg 1 p 7 põhjendamiskohustuse rikkumise kvalifitseerimisel järjekindel ja ühetaoline.

---

⁷ P. Pikamäe. KrMSK § 339 komm 5.7.1.

⁸ RKKKo 3-1-1-61-08, p 16.5.

⁹ RKKKo 3-1-1-23-10, p 12.2.

¹⁰ RKKKo 3-1-1-100-06, p 13.

¹¹ RKKKo 3-1-1-7-11, p 17.

¹² RKKKo 3-1-1-108-13, p 18.

¹³ RKKKo 3-1-1-103-10, p 10.

¹⁴ RKKKo 3-1-1-22-08, p 9.2.

¹⁵ RKKKo 3-1-1-107-12, p 7.

¹⁶ RKKKo 3-1-1-65-07, p 8.

¹⁷ RKKKo 3-1-1-8-05, p 10; RKKKo 3-1-1-25-07, p 12; RKKKo 3-1-1-33-08, p 10.4, RKKKo 3-1-1-8-11, p 12.6; RKKKo 3-1-1-87-11, p 9.2; RKKKm 3-1-1-8-13, p 9; RKKKo 3-1-1-25-13, p 7.

Näiteks eitas Riigikohus ringkonnakohtu tuvastatud KrMS § 339 lg 1 p 7 rikkumisi kahel juhul:

1. ringkonnakohtu etteheited maakohtule tõendite analüüsi puudumise kohta olid Riigikohtu hinnangul alusetud;¹⁸
2. ringkonnakohus tugines KrMS § 339 lg 1 p-le 7, kuid tegelikult osutas materiaalõiguse ebaõigele kohaldamisele.¹⁹

Samas on Riigikohus ise mõnel juhul käsitanud süüdistatavate käitumisele karistusõigusliku hinnangu andmisel põhjendamiskohustuse rikkumist KrMS § 339 lg 1 p-s 7 sätestatud rikkumisena.²⁰

Kuna Riigikohtu praktika põhjendamiskohustuse rikkumise kvalifitseerimisel ei olnud järjekindel ja tekitas KrMS § 339 lg 1 p 7 kohaldamisel probleeme, pidas kriminaalkolleegium vajalikuks kohtupraktikat 30. juuni 2014. aasta otsuses nr 3-1-1-14-14 ühtlustada.²¹

1.3. Kehtiv Riigikohtu praktika KrMS § 339 lg 1 p 7 kohaldamisel

KrMS § 339 lg 1 p 7 tõlgendati varasemas kohtupraktikas enamasti laiendavalt, hõlmates kohtulahendi põhistamiskohustuse sisuliselt mis tahes rikkumisi, sh põhistuse lünki kitsapiirilistes üksikküsimustes. Seetõttu sõnastas Riigikohtu kriminaalkolleegium kohtupraktika ühtlustamise eesmärgil uue KrMS § 339 lg 1 p 7 kohaldamise seisukoha.²²

Kriminaalmenetluse seadustikust tuleneb kohtulahendi põhistamise kohustus, mis on sätestatud KrMS § 305¹ lg-s 1 ning § 339 lg 1 p-s 7. KrMS § 305¹ lg-s 1 sätestatud kohtulahendi põhistamise kohustus on laiem kui § 339 lg 1 p-s 7 sätestatu. Kui § 305¹ lg 1 järgi peab kohtuotsus olema seaduslik ja põhjendatud, siis § 339 lg 1 p 7 järgi ei ole lubatud teha kohtuotsust, milles puudub põhjendus. Järelikult ei saa KrMS § 305¹ lg-s 1 sätestatud kohtuotsuse üldise põhistamiskohustuse rikkumine (sh kohtuotsuse põhjenduste ebaveenvus või mitteammendavus) olla kõikidel juhtudel käsitatav kriminaalmenetlusõiguse olulise rikkumisena KrMS § 339 lg 1 p 7 tähenduses.²³

KrMS § 339 lg 1 p-des 1–11 sätestatud absoluutsed menetlusõiguse rikkumised on seadusandja lugenud nii kaalukateks kohtuliku arutamise üldprintsipiide minetusteks, et nende esinemisel ei saa kohtulahendit ühelgi juhul sisuliselt õigeks lugeda. Seejuures on KrMS § 339 lg-s 1 loetletud kriminaalmenetlusõiguse olulised rikkumised enamjaolt selgepiirilised ja formaalsed vead, mille tuvastamine ei sisalda märkimisväärset kaalutlusmomenti ja mille puhul rikkumise määr ei ole otsustav. Kohtuotsuse põhjenduste piisavus ja veenvus on aga suures osas hinnangulised kategooriad. Kohtuotsuse põhistuste puudused võivad olla iseloomult ja ulatuselt väga erinevad alates väikestest lünkadest või ebaselgustest mõne üksikküsimuse lahendamisel kuni kohtuotsuse põhistava osa täieliku puudumiseni. **Seepärast ei saa põhistamiskohustuse mis tahes rikkumist lugeda puuduseks, mis on aprioorset sedavõrd kaalukas, et seab igal juhul kahtluse alla kogu kohtulahendi legitiimsuse ja eeldab uut menetlust samas kohtuastmes.**²⁴

¹⁸ RKKKo 3-1-1-35-13, p 17.

¹⁹ RKKKm 3-1-1-37-11, p 13.1; RKKKo 3-1-1-35-13, p 18.

²⁰ RKKKo 3-1-1-118-13, p-d 9 ja 11.

²¹ RKKKo 3-1-1-14-14, p 694.

²² RKKKo 3-1-1-14-14, p-d 686–701.

²³ RKKKo 3-1-1-14-14, p 695.

²⁴ RKKKo 3-1-1-14-14, p 696.

Kohtuotsuse põhistamiskohustuse mis tahes rikkumise kvalifitseerimine KrMS § 339 lg 1 p 7 järgi piiraks KrMS § 341 lg-st 2 tulenevalt ebamõistlikult ringkonnakohtu võimalust maakohtu vigu ise kõrvaldada ja tooks paljudel juhtudel kaasa kriminaalmenetluse põhjendamatu aja- ja ressursimahukuse.²⁵ Sellest tulenevalt asus Riigikohus seisukohale, et kohtuotsuse põhistamise kohustuse (KrMS § 305¹ lg 1) rikkumine on üldjuhul – sh näiteks kohtuotsuse põhistamise ebapiisavuse või -veenvuse korral – käsitatav kriminaalmenetlusõiguse olulise rikkumisena KrMS § 339 lg 2 mõttes. Sellele osutab ka KrMS § 339 lg 2 sõnastus, kus nimetatakse ebaseadusliku kohtuotsuse kõrval eraldi alternatiivina põhjendamatu kohtuotsust.²⁶

Riigikohus rõhutas, et KrMS § 339 lg 1 p 7 järgi tuleb kvalifitseerida üksnes kohtuotsuse põhistamise kohustuse kõige ulatuslikumad rikkumised, mis on käsitatavad KrMS § 339 lg 1 p-s 7 otsesõnu nimetatud kohtuotsuses põhjenduse puudumisena. Seejuures tuleb silmas pidada, et seadus räägib põhjenduse kui terviku, mitte üksikute põhjenduste puudumisest. Kohtuotsuses põhjenduse puudumisega on tegemist eeskätt siis, kui kohus jätab seadusliku aluseta kohtuotsuse põhiosa (KrMS § 312) tervikuna või mõne süüdistatava või kuriteo osas üldse koostamata.²⁷ Tuvastades kriminaalmenetlusõiguse olulise rikkumise KrMS § 339 lg 1 p 7 mõttes, saab tulenevalt KrMS § 341 lg-st 2 järeelmiks olla üksnes ringkonnakohtu poolt kohtuotsuse tühistamine ning kriminaalasja maakohtule uueks arutamiseks saatmine.

Riigikohtu praktikast ei tulene, et ringkonnakohus on alati õigustatud ja kohustatud maakohtu vea ise parandama, kui ta sedastab maakohtu otsuses KrMS § 339 lg 1 p-st 7 mitte hõlmatud põhistamiskohustuse rikkumise. Kui ringkonnakohus tuvastab KrMS § 339 lg 1 p-s 12 või lg-s 2 nimetatud kriminaalmenetlusõiguse olulise rikkumise, mida ei ole võimalik apellatsioonimenetluses kõrvaldada, tühistab ringkonnakohus KrMS § 341 lg 3 järgi kohtuotsuse ja saadab kriminaalasja maakohtule uueks arutamiseks samas või teises kohtukoosseisus. Seega, kui maakohtu otsuse põhistusvead on kriminaalmenetlusõiguse oluline rikkumine KrMS § 339 lg 2 tähenduses, peab ringkonnakohus igal üksikjuhul hindama, kas tal on võimalik kriminaalasi ise lahendada või tuleb see saata tagasi maakohtule uueks arutamiseks samas või teises kohtukoosseisus. Juhul kui ei ole ülekaalukaid põhjuseid, mis eeldaksid kriminaalasja maakohtule uueks arutamiseks saatmist, tuleb ringkonnakohtul kriminaalasi ise ära lahendada.²⁸

Kokkuvõtlikult saab järeldada, et Riigikohtu otsuses nr 3-1-1-14-14 KrMS 339 lg 1 p 7 osas väljendatud uued seisukohad piirasid märkimisväärselt nimetatud sätte kohaldamise olukordi. Riigikohtu uuest seisukohast tulenevalt tuleb KrMS § 339 lg 1 p-i 7 kohaldada üksnes kohtuotsuse põhistamise kohustuse kõige ulatuslikumate rikkumiste korral, mis on käsitatavad KrMS § 339 lg 1 p-s 7 otsesõnu nimetatud kohtuotsuses põhjenduse puudumisena. Teised kohtuotsuse põhistamise kohustuse rikkumised – sh näiteks kohtuotsuse põhistuse ebapiisavus või -veenvus – on käsitatav kriminaalmenetlusõiguse olulise rikkumisena KrMS § 339 lg 2 mõttes.

²⁵ RKKKo 3-1-1-14-14, p-d 686–701.

²⁶ RKKKo 3-1-1-14-14, p 699.

²⁷ RKKKo 3-1-1-14-14, p 700.

²⁸ RKKKo 3-1-1-14-14, p 701.

II. KrMS § 339 lg 1 p 7 KOHALDAMINE KOHTUPRAKTIKAS PÄRAST RIIGIKOHTU PRAKTIKA MUUTUST

2.1. KrMS § 339 lg 1 p 7 alusel tühistatud lahendid

Pärast Riigikohtu KrMS § 339 lg 1 p 7 kohaldamise uute põhimõtete esitamist 30. juuni 2014. aasta otsuses nr 3-1-1-14-14 on kohtud korduvalt pidanud hindama, millistel juhtudel tuleb kohtulahend KrMS § 339 lg 1 p 7 põhjendamiskohustuse rikkumise tõttu tühistada. KrMS § 339 lg 1 p 7 rikkumisele viidates on kohtulahend tühistatud järgmistes olukordades:

1. Kohus piirdus otsuses tõendite loetlemise ja nende sisu refereerimisega ning kohtuotsuses puudus täielikult tõendite analüüs, mh ei seostanud kohus ütlushi ja esitatud tõendeid konkreetsete tõendamiseseme asjaoludega;²⁹
2. Kohtu argumendid olid asjakohatud ning kohus tegi süüdimõistva otsuse kõiki kuriteo-koosseisu asjaolusid välja selgitamata;³⁰
3. Otsuses puudusid põhised asitõendite hävitamise kohta ning jäi arusaamatuks, millisesse KrMS § 126 lg 3 p-s 4 nimetatud kategooriasse ja miks paigutas kohus läbiotsimisel leitud ja asitõendiks olnud meeste jalaõud;³¹
4. Kohtud ei järginud KarS § 68 lg-st 1 tulenevat nõuet arvata loovutamishistuses viibitud aeg karistusaja hulka, kuigi kaitsja osutas nimetatud asjaolule määruskaebuses;³²
5. kohus piirdus vara arestimise taotlust lahendades ja kuriteokahtluse põhjendatust hinnates üldist laadi arutluste ja standardsete formuleeringutega, mis on kohtupraktika järgi ebapiisavad;³³
6. Kohus ei analüüsinud esitatud tsiviilhagi suurust ja selle põhjendatust;³⁴
7. Kohus üksnes loetles kohtuotsuse põhistavas osas kriminaalasjas kogutud tõendeid, kuid ei esitanud siseveendumuse tekkimise käiku, miks isiku süü konkreetses episoodis polnud tõendatud. Kohtupoolne konstateering, et nimetatud episoodi osas puudub revisjoniakt, tõenditena esitatud laenulepingutel puudub allkirja juures pandimaja esindaja nimi, laenulepingud pole nõutekohaselt tõelgitud eesti keelde, esitatud pandimaja kassa väljatrukkidele on andmed ilma nimedeta vene keeles käsitsi kritseldatud, ei ole mingil määral käsitletav kohtuotsuse põhjendustena, kuna nimetatud asjaolud pole maakohtu poolt asetatud omavahelisse konteksti teiste kriminaalasjas kogutud tõenditega;³⁵
8. Otsuses puudus täielikult tõendite analüüs. Kohtuotsus koosnes vaid tõendite loetelust, mistõttu kohtuotsuses ei hinnatud tõendeid ega näidatud, millist asjaolu üks või teine tõend tõendab; lisaks jättis kohus täielikult käsitlemata süüdistavate toime pandud kelmuse objektiivse ja subjektiivse koosseisu; kvalifikatsiooni osas piirdus kohus vaid üld-sõnalise ja lugejale arusaamatu prokuröri kohtukõne nabi tsiteerimisega, mis on üld-sõnaline ja kohtuotsuse lugejale arusaamatu; kohus ei põhjendanud üldse oma järeldust, et süüdistatavad tegutsesid grupis;³⁶

²⁹ TlnRngKm 19.09.2016, 1-15-3555/82, p 4.2.

³⁰ TlnRngKo 09.11.2017, 1-17-2151/35, p 6.

³¹ TlnRngKm 09.07.2014, 1-14-3244/63, p 3.

³² RKKKm 3-1-1-76-14, p 10.

³³ TrtRngKm 05.12.2014, 1-14-9188/8, p 9.

³⁴ TrtRngKm 28.01.2015, 1-14-7535/52.

³⁵ TlnRnKo 11.02.2015, 1-14-5813/30, p 5.1.

³⁶ TlnRngKm 24.03.2015, 1-13-5173/63, p 5.

9. Otsuses ei olnud sisulisi põhjendusi praktiliselt ühegi KrMS §-s 306 märgitud kohtuotsuse tegemisel kohustuslikult lahendatava küsimuse kohta ning kohus esitas väga skeemaatilised põhjendused üksnes tsiviilhagi kohta;³⁷
10. Kohus põhjendas otsust valikuliselt üksnes osade küsimuste kohta; kohus märkis selgelt, et tervikotsuse põhjendused esitatakse üksnes menetluskulusid puudutavas osas; kohus jättis täielikult põhjendamata oma seisukohad ja nende kujunemise enamiku KrMS § 306 kohaselt lahendatavate küsimuste kohta;³⁸
11. Lühimenetluses tehtud kohtuotsuse põhiosa ei vastanud KrMS §-s 312 sätestatud nõuetele, puudus otsuse põhiosa põhjendus; kohus jättis sisuliselt tõendid analüüsimata ega pannud neid omavahelisse konteksti;³⁹
12. Kohus ei kontrollinud võimalikku hädakaitset;⁴⁰
13. Kohus ei märkinud otsuses õigusnorme, mille alusel otsustas asitõendite ja muude kriminaalmenetluses äravõetud või arestitud asjade suhtes rakendatavate meetmete üle;⁴¹
14. Kohus ei võtnud seisukohta süüdistatava poolt 27-st narkootilist ainet sisaldavast margist kümne margi ebaseadusliku käitlemise osas;⁴²
15. Kohus ei põhjendanud üldse põhjendatud kuriteokahtluse esinemist; kohus ei viidanud ühelegi tõendile ega analüüsinud kas üldse ja millistele süüteo koosseisudele kahtluses kirjeldatud teod vastavad ning seetõttu ei olnud väite paikapidavus määruse lugeja jaoks kuidagi kontrollitav;⁴³
16. Kohus ei põhjendanud otsust ühe süüdistatava osas;⁴⁴
17. Kohus ei pööranud istungil, kus arutati kokkuleppe kinnitamist, vähimatki tähelepanu kaitsjatasu taotlusega seotud küsimustele;⁴⁵
18. Maakohus jättis lisamata põhistuse lahendile, mille põhistamine oli kohustuslik;⁴⁶
19. Maakohus märkis lakooniliselt, et isik rikkus korduvalt kriminaalhooldusametniku juures registreerimise kohustust; puudusid täielikult põhjendused, miks rikkumised, mille kohta kriminaalhooldusametniku ettekanne oli esitatud ja tuvastatuks loeti; kohus ei andnud hinnangut isiku põhjendustele, miks ta ei saanud kriminaalhooldusosakonnas registreerimas käia;⁴⁷
20. Kohus jättis tuvastamata, kas esinevad elektroonilise valve formaalsed eeldused ega põhistanud määruses, miks ei ole võimalik isikule kohaldada elektroonilist valvet;⁴⁸
21. Kohus refereeris määruses prokuröri esitatud edasilükkamatutel juhtudel vara arestimise määruses toodud aluseid, kuid ei analüüsinud sisuliselt põhjendatud kuriteokahtluse esinemist konkreetsetele asjaoludele tuginedes; kohtumäärusest ei nähtunud vara arestimise aluseid, laused olid üldsõnalised ja refereerisid vaid seadust;⁴⁹
22. Kohus ei täiendanud kuriteokahtluse põhjendust, kordas ringkonnaprokuratuuri märgitud ning viitas samuti isiku varguste toimepanemise kahtluse tuvastatusele vahistamis-määruses;⁵⁰

³⁷ TlnRngKm 22.04.2015, 1-14-9564/37, p 6.

³⁸ TlnRngKm 26.05.2015, 1-15-1414/22, p 7.

³⁹ TrtRngKm 19.08.2015, 1-15-2428/40, p 13.

⁴⁰ TrtRngKm 09.10.2015, 1-15-151/21.

⁴¹ TlnRngKm 28.10.2015, 1-15-5124/26.

⁴² TlnRngKm 28.01.2016, 1-15-6160/37, p 7.2.

⁴³ TlnRngKm 23.03.2016, 1-16-1481/10, p 6.1.

⁴⁴ TlnRngKm 07.09.2016, 1-15-10113/35, p 12.

⁴⁵ TlnRngKm 13.12.2017, 1-17-8326/25, p 8.

⁴⁶ TlnRngKm 12.07.2017, 1-16-2046/59, p 9.3.

⁴⁷ TrtRngKm 24.05.2017, 1-13-6432/45, p 23.

⁴⁸ TlnRngKm 02.05.2017, 1-16-7655/58, p 9.

⁴⁹ TrtRngKm 30.05.2017, 1-17-3989/13, p 14.

⁵⁰ TlnRngKm 06.12.2017, 1-17-10371/7, p 6.

23. Kohus ei põhjendanud määruses, millega kohaldati isikule elukohast lahkumise keeldu, tõkendi kohaldamise vajalikkust, mh miks esineb kriminaalmenetlusest kõrvalehoidumise oht; üksnes väide kriminaalmenetlusest kõrvalehoidumise ohu kohta ei ole nõuetekohane põhistus;⁵¹
24. Kohus ei põhistanud KarS § 74 lg 4 alusel karistuse täitmisele pööramise eeldusi;⁵²
25. Kohus ei põhjendanud sisuliselt üldse, miks ei ole võimalik kohaldada KarS § 87 ning jättis seega olulise tähtsusega kaitsja taotluse sisuliselt analüüsimata.⁵³

Eelnevalt esitatud loetelust nähtub, et ringkonnakohtud järgivad Riigikohtu KrMS § 339 lg 1 p 7 kohta väljendatud seisukohti. Põhjendamiskohustuse rikkumiseks KrMS § 339 lg 1 p 7 mõttes on loetud kohtuotsuse põhjendamise kohustuse kõige ulatuslikumaid rikkumisi.

2.2. Olukorrad, kus põhjendamiskohustuse rikkumine ei viinud kohtulahendi tühistamiseni KrMS § 339 lg 1 p 7 alusel

Eraldi rühma moodustavad kohtulahendid, milles kohus tuvastas põhjendamiskohustuse puuduliku täitmise, kuid ei lugenud neid minetusi põhjendamiskohustuse rikkumiseks KrMS § 339 lg 1 p 7 mõttes. Üldistatult olid need olukorrad järgmised:

1. Kohus oli põhistustes napolisõnaline;⁵⁴
2. Kohus ei vastanud kohtumenetluse poole igale argumendile (nt olukorras, kus tegemist oli kaebemenetlusega ning esitatud argumentidele oli vaidlustatud otsuses juba ammendavalt ja põhistatult vastatud);⁵⁵
3. Kohus ei käsitlenud menetlusosaliste asjassepuutumatuid seisukohti;⁵⁶
4. Kohtu põhistused olid ekslikud;⁵⁷
5. Menetlusosalised ei nõustunud kohtu põhjendustega või leidsid, et need on ebapiisavad või vastuolulised.⁵⁸

Konkreetsed näited, mille korral maakohus rikkus ringkonnakohtu hinnangul teataval määral põhjendamiskohustust, kuid mis ei olnud rikkumine KrMS § 339 lg 1 p 7 alusel:

1. Isikutele esitatud süüdistuse subjektiivse teokoosseisu puudumise põhistused olid puudulikud; kohtuotsuses puudus vähimigi tõendite analüüs, kohus piirdus üksnes tõendites sisalduva refereerimisega; kohus konstateeris süüdistatavate poolt kahe süüteookoosseisu objektiivse külje täidetust;⁵⁹
2. Kohus ei andnud ühegi teo puhul hinnangut isiku süü suurusele; kohus tsiteeris KarS § 56 lg-t 1, kuid ei selgitanud, milliseid asjaolusid kohus toimepandud kuritegude puhul

⁵¹ TlnRngKo 23.04.2018, 1-15-10993/123, p 8.

⁵² TlnRngKm 02.05.2018, 1-08-16283/34, p 15.

⁵³ TlnRngKm 29.03.2018, 1-17-8420/41, p 6.

⁵⁴ TlnRngKo 14.04.2016, 1-15-3014/56; RKKKo 1-16-2675/108, p 15.

⁵⁵ TlnRngKo 14.04.2016, 1-15-3014/56; RKKKo 1-16-2675/108, p 14.

⁵⁶ TlnRngKo 14.04.2016, 1-15-3014/56; RKKKo 1-16-2675/108.

⁵⁷ TlnRngKo 29.01.2016, 1-15-7004/50.

⁵⁸ RKKKo 3-1-1-100-12, p 8.

⁵⁹ TrtRngKm 20.02.2015, 1-14-2835/79, p 8.

isiku süü suuruse hindamisel oluliseks peab ja millise hinnangu neile annab; kohus esitas vaid üksikud süü tuvastamisel olulised asjaolud;⁶⁰

3. Kohus viitas üldsõnaliselt isiku korduva karistatusele, süüdimõistetud käitumisele vangistuses ning tema isikule ja varasemale elukäigule ega põhjendanud, miks need asjaolud välistavad tema ennetähtaegse vabastamise;⁶¹
4. Maakohtu põhjendused olid vahistamisaluste osas napid;⁶²
5. Puudusid kohtu põhjendused põhjendatud kuriteokahtluse tuvastatuks lugemise kohta;⁶³
6. Maakohtu otsus sisaldas ebavajalikku, tõendite analüüs oli kohati liigne tõendite refereering ning esines kordusi;⁶⁴
7. Määruse põhjendused olid napid ning kaebuses esitatud argumentidele ei vastatud ammendavalt. Kohus ei selgitanud, miks kaebuses esitatud asjaolud ei tähendanud, et vangistuse kandmise viivitamatu alustamisega võiks kaasneda rasked tagajärjed süüdimõistetule või tema perekonnaliikmetele;⁶⁵
8. Kohus käsitles süüdistatava ütlusi möödaminnes ja väga lühidalt;⁶⁶
9. Kohus rikkus tsiviilkostja esindaja menetluskulude hüvitamise taotluse rahuldamata jätmisel põhjendamiskohustust;⁶⁷
10. Otsuse põhjendused olid napid: tõendite analüüs moodustas 10 lk pikkusest otsusest napilt üle 1 lk, millele lisandusid üksikud paarist lausest koosnevad kommentaarid tõendite refereeringute vahel. Kohtu põhjenduste moodustasid seisukohad, mida kohus ei põhjendanud;⁶⁸
11. Süüdistusaktis ja kohtuotsuses puudus kohustuslik viide rikutud õigusnormile, mille rikkumine oli toonud kaasa andmetöötlusprotsessi sekkumise ebaseaduslikkuse.⁶⁹

Sellest loetelust nähtub, et KrMS § 339 lg 1 p 7 põhjendamiskohustuse rikkumiseks ei ole reeglina loetud olukordi, kus maakohtu põhjendused on olnud napid, refereerivad või puudulikud. Seega on järgitud Riigikohtu kehtivat praktikat, mille kohaselt tuleb põhjendamiskohustuse rikkumisena kvalifitseerida üksnes kõige ulatuslikumad rikkumised.

2.3. KrMS § 339 lg 1 p 7 kohaldamise tüüpprobleemid pärast kohtupraktika muutust

Kohtupraktika KrMS § 339 lg 1 p 7 kohaldamise kohta on pärast Riigikohtu praktika muutust olnud enamasti ühetaoline. Ülevaate punktides 2.1 ja 2.2 esitatud näidete pinnalt saab autori hinnangul väita, et kohtud on üldiselt omaks võtnud Riigikohtu lahendis nr 3-1-1-14-14 väljendatud uue seisukoha. See tähendab KrMS § 339 lg 1 p 7 järgi tuleb kvalifitseerida üksnes kohtuotsuse põhjendamise kohustuse kõige ulatuslikumad rikkumised ehk KrMS § 339 lg 1 p-s 7 otsesõnu nimetatud kohtuotsuses põhjenduse puudumised.⁷⁰

Seejuures tuleb silmas pidada, et seadus räägib põhjenduse kui terviku, mitte üksikute põhjenduste puudumisest. Kohtuotsuse põhjenduse puudumisega tegemist eeskätt siis, kui kohus jätab

⁶⁰ TlnRngKo 07.05.2015, 1-14-9121/20, p 5.

⁶¹ TrtRngKm 10.03.2016, 1-14-5367/29, p 5.

⁶² TrtRngKm 15.03.2016, 1-16-1206/15, p 15.

⁶³ TrtRngKm 01.11.2016, 1-16-8671/13, p 6.1.

⁶⁴ TrtRngKo 21.11.2016, 1-13-1368/650, p 8.

⁶⁵ TlnRngKm 24.11.2016, 1-15-9916/51, p 9.1.

⁶⁶ TlnRngKo 31.10.2017, 1-16-9190/88, p 7.

⁶⁷ TlnRngKo 03.01.2018, 1-17-6824/31, p 14.

⁶⁸ TlnRngKm 04.06.2018, 1-17-5230/35, p 6.

⁶⁹ TlnRngKo 14.09.2015, 1-14-4894/131, p 3.1.

⁷⁰ RKKKo 3-1-1-14-14, p-d 699 ja 700.

seadusliku aluseta kohtuotsuse põhiosa tervikuna või siis mõne süüdistatava või kuriteo osas üldse koostamata.⁷¹

Kuigi KrMS § 339 lg 1 p 7 kohaldamispraktika on olnud võrdlemisi ühtne, saab analüüsi autori hinnangul välja tuua mõningad tüüpprobleemid, mis on sätte kohaldamisel tõstatunud.

2.3.1. Ringkonnakohtud on lahendites viidanud Riigikohtu varem kehtinud praktikale

Autori hinnangul oli kõige ulatuslikum probleem Riigikohtu vananenud praktikale viitamine. Seejuures saab eristada kahte tüüpi olukordi. Esiteks olukorrad, kus ringkonnakohtud on lahendites koos viidetelega tuginenud Riigikohtu vananenud praktikale.⁷² **Näiteks:** „...ringkonnakohtus selgitab vastuseks kaitsja poolt maakohtu otsusele tehtud etteheidetele põhjendamiskohustuse rikkumise kohta, et põhjenduste puudumisena KrMS § 339 lg 1 p 7 on kohtupraktikas valitseva lähenemise kohaselt tegemist kolmel juhul: esiteks siis, kui kohus ei ole mingit oma seisukohta või järeldust üldse põhjendanud; teiseks olukorras, kus kohtulahendis on püütud küll mingit seisukohta või järeldust põhjendada, kuid selle põhjenduse kujunemine ei ole lahendi lugejale jälgitav; ning kolmandaks siis, kui otsuses esitatud seisukoha või järelduse põhjendused ei ole veenvad (RKKK 3-1-1-123-04, p 10; 3-1-1-47-04-p-de 9-10; 3-1-1-85-00, p 5.2, 3-1-1-17-03, p 13).“⁷³

Lisaks saab välja tuua olukorrad, kus ringkonnakohtus ei viita otseselt Riigikohtu varem kehtinud praktikale, kuid kasutab otsuse põhjendustes Riigikohtu vananenud seisukohti. See tähendab, et motiveerib otsustust, kas KrMS § 339 lg 1 p-s 7 sätestatud põhjendamiskohustust on rikutud või mitte sellega, et maakohtu põhistused on/ei ole jälgitavad, kohtu põhistused on/ei ole veenvad või kohtu siseveendumuse kujunemine on/ei ole selge.⁷⁴ Sellised minetused on Riigikohtu uue praktika valguses KrMS § 339 lg 2 rikkumised.

Näiteks: „Ringkonnakohtus nõustub küll osaliselt apellantide kriitikaga, et maakohtu otsus sisaldab teatud osas ebavajalikku, tõendite analüüs on kohati liigne tõendite refereering ning teatud osas esineb kordusi, kuid vaatamata sellele on ringkonnakohtu hinnangul võimalik jälgida maakohtu siseveendumuse kujunemist ning tegemist ei ole KrMS § 305¹ lg 1 ja § 339 lg 1 p 7 tähenduses rikkumistega.“⁷⁵ **või** „Ringkonnakohtus leiab, et alus kriminaalasja tagasisaamiseks puudub. Apellatsioonikohtu esmane ülesanne on olukorras, kus leitakse, et maakohtu otsuses puuduvad motiivid KrMS § 339 lg 1 p 7 tähenduses, kontrollida, kas otsuses on kajastamist ning analüüsimist leidnud kõik asjakohased kohtus vahetult uuritud tõendid ning edasiselt see, kas otsuses kajastatud kohtu siseveendumuse kujunemine on otsuse lugejale jälgitav.“⁷⁶

Seega viitas kohus otsuse (mitte)jälgitavusele, siseveendumuse kujunemise (eba)selgusele või põhjenduste (eba)veenvusele KrMS § 339 lg 1 p 7, mitte KrMS § 339 lg 2 kontekstis. KrMS § 339 lg 1 p 7 kohaldamisel selline Riigikohtu varasemale praktikale tuginemine ei too reeglina

⁷¹ RKKKo 3-1-1-14-14, p-d 699 ja-700.

⁷² TrtRngKo 13.09.2017, 1-16-4652/58, p 12.2; TrtRngKo 04.09.2017, 1-16-1760/34, p 14.1; TrtRngKo 15.03.2017, 1-16-3752/49, p 8; TlnRngKm 16.11.2015, 1-15-8783/12, p 6; TlnRngKm 27.08.2014, 1-11-11540/69, p 6.

⁷³ TrtRngKo 15.03.2017, 1-16-3752/49, p 8.

⁷⁴ TlnRngKm 27.08.2014, 1-11-11540/69, p 6; TlnRngKo 04.09.2014, 1-14-4516/30; TlnRngKo 09.09.2014, 1-14-4450/36, p 5.1; TlnRngKo 10.11.2014, 1-14-5876/20, p 5.1; TlnRngKo 12.03.2016, 1-14-5124/65, p 5; TrtRngKm 21.09.2015, 1-14-4318/80, p 9; TrtRngKo 28.10.2016, 1-14-9069/122, p 14.2; TlnRngKm 16.11.2015, 1-15-8783/12, p 6; TrtRngKo 15.03.2017, 1-16-3752/49, p 8; TrtRngKo 04.09.2017, 1-16-1760/34, p 14.1; TrtRngKo 13.09.2017, 1-16-4652/58, p 12.2; TlnRngKm 29.03.2018, 1-17-8420/41, p 8.

⁷⁵ TrtRngKo 21.11.2016, 1-13-1368/650, p 8.

⁷⁶ TrtRngKo 22.12.2014, 1-14-535/68, p-d 15.1 ja 15.3.

kaasa valet lõpptulemust. Seda põhjusel, et kohtud viitavad otsuse jälgitavusele, siseveendumuse kujunemise selgusele ja põhjenduste veenvusele olukordades, kus kohtute hinnangul **ei ole** kokkuvõttes tegemist KrMS § 339 lg 1 p 7 rikkumisega: **Näiteks:** „*Kõigepealt annab kolleegium seisukoha, kas käesoleval juhul on tegemist maakohtu poolt kriminaalmenetlusõiguse olulise rikkumisega KrMS § 339 lg 1 p 7 tähenduses. Kolleegium leiab üksmeelselt, et maakohtuniku siseveendumuse kujunemine on kohtuotsuse lugejale jälgitav ning maakohtule ei ole alust ette heita järelduste meelevaldsust. Ringkonnakohus loeb maakohtu otsuses toodud põhjendused piisavaks, mistõttu on välistatud maakohtu otsuse tühistamise kriminaalmenetluse normide olulise rikkumise tõttu KrMS § 339 lg 1 p 7 mõttes.*“⁷⁷

Kirjeldatud põhjendamiskohustuse minetused on kehtiva Riigikohtu seisukoha valguses hinnatavad kriminaalmenetlusõiguse olulise rikkumisena KrMS § 339 lg 2 mõttes. Autori hinnangul saab siiski väita, et üldiselt viitavad kohtud lahendi põhjenduste veenvusele, jälgitavusele ja siseveendumuse kujunemisele õigesti KrMS § 339 lg 2 kontekstis⁷⁸:

1. „*Kolleegium leiab üksmeelselt, et käesoleval juhul ei ole tegemist kriminaalmenetlusõiguse olulise rikkumisena KrMS § 339 lg 2 mõttes, kuna maakohtuniku siseveendumuse kujunemine on kohtuotsuse lugejale jälgitav ning maakohtule ei ole alust ette heita järelduste meelevaldsust;*“⁷⁹
2. „*Apellandi seisukohtadega nõustumise korral saaks rääkida üksnes kohtuotsuse põhistuste ebapiisavusest või -veenvusest. Sellised minetused oleksid aga eespool refereeritud Riigikohtu kriminaalkolleegiumi seisukoha valguses hinnatavad kriminaalmenetlusõiguse olulise rikkumisena KrMS § 339 lg 2 mõttes. Kolleegium leiab üksmeelselt, et käesoleval juhul ei ole tegemist kriminaalmenetlusõiguse olulise rikkumisena KrMS § 339 lg 2 mõttes, kuna maakohtuniku siseveendumuse kujunemine on kohtuotsuse lugejale jälgitav ning maakohtule ei ole alust ette heita järelduste meelevaldsust;*“⁸⁰
3. „*Etteruttavalt peab ringkonnakohus vajalikuks rõhutada järgmist, arvestades kaitsja väidet maakohtu otsuse põhjendamata jätmise kohta. Kohtuotsuse põhistuste ebapiisavuse või -veenvuse korral on kohtuotsuse põhjendamise kohustuse rikkumine käsitatav kriminaalmenetlusõiguse rikkumisena KrMS § 339 lg 2 mõttes;*“⁸¹
4. „*Apellandi seisukohtadega nõustumise korral saaks rääkida üksnes kohtuotsuse põhistuste ebapiisavusest või -veenvusest. Sellised minetused oleksid aga Riigikohtu kriminaalkolleegiumi seisukoha valguses hinnatavad kriminaalmenetlusõiguse olulise rikkumisena KrMS § 339 lg 2 mõttes, mis ei too kaasa vajadust saata kriminaalasja uueks arutamiseks maakohtule. Kaitsjaga nõustumise korral oleks ringkonnakohtul võimalik nimetatud rikkumine apellatsioonimenetluses kõrvaldada.*“⁸²

Eelnevast tulenevalt on autori hinnangul KrMS § 339 lg 1 p 7 kohaldamisel peamiseks probleemiks Riigikohtu varem kehtinud praktikale viitamine. Seejuures saab eristada olukordi, kus ringkonnakohtud tuginevad koos viidetega Riigikohtu varem kehtinud praktikas väljendatud

⁷⁷ TlnRngKo 12.03.2016, 1-14-5124/65, p 5.

⁷⁸ Vaata mõnede näidetena: TlnRngKo 18.06.2015, 1-15-2957/27; TrtRngKo 19.06.2015, 1-14-2785/21, p 8.3; TlnRngKo 25.06.2015, 1-14-5562/47, p 5.1; TrtRngKo 26.06.2015, 1-14-3331/154, p 10.1; TlnRngKo 06.12.2017, 1-17-3084/38, p 5.2; TrtRngKo 23.01.2017, 1-10-11903/25, p 4.1. TrtRngKo 16.05.2017, 1-12-3048/191, p 8; TlnRngKo 05.04.2018, 1-17-6012/82, p 5.1; TlnRngKo 29.08.2018, 1-16-11536/98, p 6.5.

⁷⁹ TlnRngKo 05.04.2018, 1-17-6012/82, p 5.2.

⁸⁰ TlnRngKo 02.04.2018, 1-16-6466/56, p 5.2.

⁸¹ TrtRngKo 23.03.2018, 1-17-5691/26, p 3.4.

⁸² TlnRngKo 29.08.2018, 1-16-11536/98, p 6.5.

seisukohtadele ning olukordi, kus ringkonnakohtud kasutavad kohtuotsuse põhjendamisel Riigikohtu varem kehtinud praktikas väljendatud seisukohti ning viitavad olukordadele, mis tuleks kvalifitseerida KrMS § 339 lg 2 rikkumistena.

2.3.2. Kaitsjad on viidanud Riigikohtu varem kehtinud praktikale

Teiseks tüüpprobleemiks on olukorrad, kus kaitsjad viitasid apellatsioon- või määruskaebuse põhjustes väga sageli vanale Riigikohtu praktikale. Probleemkohana toob autor esile, et kaitsjad hindasid KrMS § 339 lg 1 p 7 rikkumiseks olukordi, kus oli tegemist üksnes minetustega põhjuste kvaliteedis, mitte põhjuste puudumisega. Näited konkreetsetest olukordadest, mida kaitsjad pidasid KrMS § 339 lg 1 p 7 rikkumiseks:

1. Kohtuotsuses puudub kaalukas põhjendus;⁸³
2. Kohtuotsuses puudub põhjendus, miks tunnistaja ütlused ei olnud kohtu arvates süüdimõistmisel otsustavateks, vaid vähetähtsateks ja pigem üldpilti iseloomustavateks tõenditeks;⁸⁴
3. Kohus jättis põhjendamata olulised tõendid (isikute ütlused) arvestamata ja asjaolud hindamata, tegi tõenditest ebaõigeid järeldusi ja vältis järelduste tegemist;⁸⁵
4. Kohtuotsuse põhjendavas osas peavad kaitsja hinnangul küsimused olema esitatud süsteemselt ja otsuse lugejale jälgitavalt;⁸⁶
5. Vahistamismääruses tuleb esitada selged põhjendused, milliste asjaolude ja tõendite kohaselt esinevad kohtu arvates nii põhjendatud kuriteokahtlus kui ka KrMS § 130 lg-s 2 nimetatud vahistamisalus. Kohus rikub KrMS § 339 lg 1 p-st 7 tulenevat kohtulahendi põhjendamise kohustust, kui teeb määruse, mis ei vasta kirjeldatud nõuetele;⁸⁷
6. Kohus lähtus järelduste tegemisel liigselt süüdistatava poolt minevikus tehtust. Selles osas puuduvad otsusest piisavad põhjendused;⁸⁸
7. Kohtu arutluskäik, mille kohaselt esineb põhjendatud kahtlus, et isik on saanud kriminaaltulu X euro ulatuses, ei olnud jälgitav. Samuti ei olnud jälgitav kohtuliku hüpoteegiga koormatavate kinnisasjade väärtuste ja hüpoteegisummade kujunemine;⁸⁹
8. Kohtuotsusest ei selgunud, millistele tõenditele tuginedes asus kohus seisukohale, et kohtualuste tegevus oli ühine ja kooskõlastatud. Lisaks ei selgunud lahendist, mil viisil kontrollis süüdistatav kaassüüdistatavate tegevust;⁹⁰
9. Kohus rajas otsuse ebausaldusväärsetele tõenditele ning kohtu siseveendumuse kujunemine ei olnud jälgitav;⁹¹
10. Kohtuotsusest ei selgunud motiiv, süü ega muud raskeima karistusliigi valiku põhjendused ning seetõttu ei vastanud karistus süüle ehk kuriteo raskusele ja laadile. Nimetatud põhjustuspuuduse (2/3 osas kohtuotsuse põhjuste puudumise hindas kaitsja ebatäielikuks põhjustuseks) tõttu ei olnud kohtu seisukohad ammendavad.⁹²

⁸³ TlnRngKo 05.04.2018, 1-17-6012/82, p 3.1.

⁸⁴ TlnRngKo 02.04.2018, 1-16-6466/56, p 3.1.

⁸⁵ TlnRngKo 14.02.2018, 1-16-5422/51, p 3.3.

⁸⁶ TlnRngKo 15.11.2017, 1-17-4030/24, p 3.10.

⁸⁷ TlnRngKm 23.01.2017, 1-16-11559/10, p 3.

⁸⁸ TlnRngKo 24.08.2016, 1-15-10843/33, p 3.2.

⁸⁹ TlnRngKm 22.12.2015, 1-15-9640/11, p 3.1.

⁹⁰ TlnRngKo 01.09.2015, 1-14-8523/69, p 3.1.

⁹¹ TrtRngKo 20.01.2015, 1-14-4811/55, p 3.2.

⁹² TlnRngKo 31.03.2015, 1-14-5890/38, p 3.3.

Viidatud olukorrad tuleks Riigikohtu kehtiva seisukoha järgi kvalifitseerida KrMS § 339 lg 2 rikkumistena. Seda on korduvalt oma lahendites rõhutanud ka ringkonnakohtud.⁹³ **Näiteks:** „Kaitsja on jätnud täielikult tähelepanuta Riigikohtu kriminaalkolleegiumi lahendis nr 3-1-1-63-14 toodud uued seisukohad, missugustel juhtudel on kohtuotsuses põhjenduse puudumine käsitatav KrMS § 339 lg 1 p-s 7 sätestatud kriminaalmenetlusõiguse olulise rikkumisena. Üldjuhul on kohtuotsuse põhjendamise kohustuse (KrMS § 305¹ lg 1) rikkumine – sh näiteks kohtuotsuse põhjendamise ebapiisavuse või -veenvuse korral – käsitatav kriminaalmenetlusõiguse olulise rikkumisena KrMS § 339 lg 2 mõttes. **KrMS § 339 lg 1 p 7 järgi tuleb kvalifitseerida üksnes kohtuotsuse põhjendamise kohustuse kõige ulatuslikumad rikkumised, mis on käsitatavad KrMS § 339 lg 1 p-s 7 otsesõnu nimetatud kohtuotsuses "põhjenduse puudumisena". Seejuures tuleb silmas pidada, et seadus räägib "põhjenduse" kui terviku, mitte üksikute "põhjenduste" puudumisest. Kohtuotsuses põhjenduse puudumisega on tegemist eeskätt siis, kui kohus jätab seadusliku aluseta kohtuotsuse põhiosa (KrMS § 312) tervikuna või siis mõne süüdistatava või kuriteo osas üldse koostamata. Kaitsja apellatsiooniosutatus rikkumise näol ei ole tegemist olukorraga, kus kohtuotsuse põhiosa oleks jäänud tervikuna või mõne kuriteo osas üldse koostamata, mistõttu on välistatud maakohtu otsuse tühistamine kriminaalmenetluse normide olulise rikkumise tõttu KrMS § 339 lg 1 p 7 mõttes.“⁹⁴**

Eelnevast tulenevalt on kaitsjate puhul peamiseks probleemiks see, et KrMS § 339 lg 1 p 7 rikkumisena hinnatakse olukordi, kus maakohtu põhjendused pole jälgitavad, kohtu põhjendused pole veenvad, kohtu siseveendumuse kujunemine ei ole selge või kohtu põhjendused pole süsteemsed. Sellised põhjendamise kohustuse minetused on Riigikohtu kehtiva praktika järgikäsitletavad KrMS § 339 lg 2 rikkumisena.

2.3.3. Väärad taotlused KrMS § 339 lg 1 p 7 tagajärgede osas

KrMS § 339 lg 1 p 7 kohaldamise probleemina saab analüüsi autori hinnangul välja tuua ka teatava ebaselguse põhjendamiskohustuse rikkumise tagajärgede osas.

KrMS § 339 lg 1 p-des 1–11 sätestatud absoluutsed menetlusõiguse rikkumised on seadusandja lugenud niivõrd kaalukateks kohtuliku arutamise üldprintsipiide minetusteks, et nende esinemisel ei saa kohtulahendit ühelgi juhul sisuliselt õigeks lugeda. Nagu eelnevalt viidatud, **saab KrMS § 341 lg 2 kohaselt KrMS § 339 lg 1 p 7 rikkumise järelmiks olla üksnes ringkonnakohtu poolt maakohtu otsuse tühistamine ning kriminaalasja maakohtule uueks arutamiseks saatmine. Kui tegemist on KrMS § 339 lg 2 rikkumisega, saab ringkonnakohus otsustada, kas vea saab parandada kaebemenetluses või tuleb asi maakohtule uueks arutamiseks samas või teises koosseisus tagasi saata.** See põhimõte on nii kaitsjate kui ka prokuröride menetlusedokumentide taotluste puhul tekitanud probleeme.

Näiteks on kaitsjad mitmel juhul leidnud, et maakohus on rikkunud KrMS § 339 lg 1 p-st 7 tulenevat põhjendamiskohustust, ja taotlenud maakohtu otsuse tühistamist ning õigeksmõistva otsuse tegemist.

⁹³ TlnRngKo 14.02.2018, 1-16-5422/51, p 5.1; TlnRngKo 05.04.2018, 1-17-6012/82, p 5.1; TlnRngKo 02.04.2018, 1-16-6466/56, p 5.1; TlnRngKo 29.11.2017, 1-17-4030/24, p 7.3; TlnRngKo 22.03.2017, 1-16-7566/20, p 5.1; TlnRngKm 23.01.2017, 1-16-11559/10, p 4.4; TlnRngKo 23.01.2017, 1-11-953/71, p 5.5; TlnRngKo 24.08.2016, 1-15-10843/33, p 5.1; TlnRngKm 22.12.2015, 1-15-9640/11, p 4.2; TlnRngKm 02.12.2015, 4-15-8673/20, p 6.3; TlnRngKo 11.11.2015, 1-15-4000/38, p 5.1; TlnRngKo 05.10.2015, 4-15-3207/23, p 5; TlnRngKo 21.09.2015, 1-13-11294/89, p 7.1; TlnRngKo 01.09.2015, 1-14-8523769, p 5.1; TlnRngKo 25.06.2015, 1-14-5562/47, p 5.1; TlnRngKo 10.06.2015, 1-14-8890/17, p 5.1; TlnRngKm 09.06.2015, 1-15-3873/10, p 3; TlnRngKo 31.03.2015, 1-14-5890/38, p 5.1.

⁹⁴ TlnRngKo 14.02.2018, 1-16-5422/51, p 5.1. Autori poolne rõhutus.

Seetõttu on ringkonnakohtud pidanud korduvalt selgitama KrMS § 339 lg 1 p 7 kohaldamise tagajärgi. Näiteks: „**Kui kaitsja hinnangul on maakohus rikkunud KrMS § 339 lg 1 p 7 põhjendamiskohustust, siis toob see endaga kaasa maakohtu otsuse tühistamise ja kriminaalasja saatmise maakohtule uueks arutamiseks, mitte aga õigeksmõistva otsuse tegemist.**“⁹⁵ või „Kuna apellant ei ole taotlenud kriminaalasja saatmist maakohtule uueks arutamiseks, ei saa olla ka tema poolt tehtud viide KrMS § 339 lg 1 p 7 sätete rikkumisele maakohtu poolt tõsiseltvõetav ning sisuliselt on tegemist paljasõnalise väitega.“⁹⁶ või „Seega on kohtuotsuses põhjenduse puudumine ja kohtuotsuse resolutiivosa järelduste mittevastavus tõendamiseseme tuvastatud asjaoludele käsitletavad KrMS § 339 lg 1 p-de 7 ja 8 rikkumisena, mille rikkumist ei ole KrMS § 341 lg 2 kohaselt ringkonnakohtul võimalik kõrvaldada. **Seetõttu oleksid kaitsjad pidanud taotlema ringkonnakohtult maakohtu otsuse tühistamist ja kriminaalasja saatmist maakohtule uueks arutamiseks, mitte aga õigeksmõistva kohtuotsuse tegemist.**“⁹⁷

Eelmises lõigus kirjeldatud põhimõtte vastu on eksinud ka prokurör. **Näiteks:** „Nimelt leiab prokurör Riigikohtu kriminaalkolleegiumi praktikale viidates mitmel korral, et maakohtu otsuses ei ole järgitav kohtu siseveendumuse kujunemine ning pole esitatud piisavalt asjakohaseid motiive, mis on kogumis hinnatavad KrMS § 339 lg 1 p 7 rikkumisena (s.o tegemist on nn kataloogisiseste menetluslike puudustega). Samal ajal taotleb riiklik süüdistaja aga maakohtu otsuse tühistamist ning süüdimõistva otsuse langetamist süüdistatava suhtes.“ Kui tuvastatakse kriminaalmenetlusnormi oluline rikkumine KrMS § 339 lg 1 p-de 1 – 11 tähenduses ja jäetakse kriminaalasi esimese astmesse tagasi saatmata, rikuks ringkonnakohus ise oluliselt kriminaalmenetlusõigust KrMS § 339 lg 2 mõttes, mis tooks senise praktika⁹⁸ kohaselt kaasa mõlema kohtuotsuse tühistamise. Seega taotleb riiklik süüdistaja esitatud väite taustal ringkonnakohtult menetluslikult võimatut.⁹⁹

Prokurör eksis, kui viitas maakohtu otsuse mittejärgitavusele ja kohtu siseveendumuse kujunemise ebaselgusele KrMS § 339 lg 1 p 7 mitte KrMS § 339 lg 2 kontekstis. Lisaks eksis prokurör, kui taotles samal ajal maakohtu otsuse tühistamist ja süüdimõistva otsuse langetamist süüdistatava suhtes. Tegemist on 2014. aasta sügisel jõustunud lahendiga. Seega võis eksimuse üheks põhjuseks olla asjaolu, et Riigikohtu lahendis nr 3-1-1-14-14 esitatud seisukoht KrMS § 339 lg 1 p 7 kohaldamise osas oli võrdlemisi värske.

Samuti on KrMS § 339 lg 1 p 7 kohaldamise tagajärgede osas eksinud kohus. **Näiteks:** „Kui juba apellatsioonis viidatakse sellisele kohtuotsuse tühistamise alusele nagu seda on KrMS § 339 lg 1 p 7, siis tulnuks kaitsjal taotleda KrMS § 341 lg 1 alusel kohtuotsuse tühistamist ja kriminaalasja saatmist uueks arutamiseks samale kohtule teises koosseisus, sest tegemist on KrMS § 339 lg-s 1 loetletud rikkumistega, mida ei ole ringkonnakohtus võimalik kõrvaldada.“¹⁰⁰ **Kui kohtu hinnangul on tegemist KrMS § 339 lg 1 p 7 rikkumisega, toimub kohtuotsuse tühistamine ja uueks arutamiseks maakohtule saatmine KrMS § 341 lg 2 mitte lg 1 alusel.** Erinevus seisneb selles, et KrMS § 341 lg 1 järgi tühistab ringkonnakohus kohtuotsuse ja saadab kriminaalasja maakohtule uueks arutamiseks teises kohtukoosseisus. KrMS § 341 lg 2 alusel tühistab ringkonnakohus kohtuotsuse ja saadab kriminaalasja maakohtule uueks arutamiseks samas **või** teises kohtukoosseisus.

Eelnevast tulenevalt peab KrMS § 339 lg 1 p 7 kohaldamisel silmas pidama, et KrMS § 341 lg 2 kohaselt saab KrMS § 339 lg 1 p 7 rikkumise järelmiks olla üksnes ringkonnakohtu poolt

⁹⁵ TlnRngKo 28.06.2018, 1-17-3840/94, p 12.2.

⁹⁶ TlnRngKo 18.01.2017, 1-16-5704/38.

⁹⁷ TlnRngKo 14.09.2015, 1-14-4894/131, p 5.1.

⁹⁸ RKKKo 3-1-1-59-07, p 12; RKKKm 3-1-1-35-13, p 16.

⁹⁹ TrtRngKo 26.08.2014, 1-13-7450/98, p 6-6.1.

¹⁰⁰ TlnRngKo 18.05.2017, 1-16-7046/74.

maakohtu otsuse tühistamine ning kriminaalasja maakohtule uueks arutamiseks saatmine, mitte aga õigeksmõistva või süüdimõistva otsuse tegemine.

KOKKUVÕTE

1. KrMS § 305¹ lg-s 1 sätestatud kohtulahendi põhjendamise kohustus on olemuslikult laiem kui KrMS § 339 lg 1 p-s 7 sätestatu. Järelikult ei saa KrMS § 305¹ lg-s 1 sätestatud kohtuotsuse üldise põhjendamiskohustuse rikkumine (sh kohtuotsuse põhjenduste eba-veenvus või mitteammendavus) olla kõikidel juhtudel kriminaalmenetlusõiguse oluline rikkumine KrMS § 339 lg 1 p 7 mõttes.
2. KrMS § 339 lg 1 p 7 järgi tuleb kvalifitseerida üksnes kohtuotsuse põhjendamise kohustuse kõige ulatuslikumad rikkumised, mis on käsitatavad KrMS § 339 lg 1 p-s 7 otsesõnu nimetatud kohtuotsuses põhjenduse puudumisena. Kohtuotsuses põhjenduse puudumisega on tegemist eeskätt siis, kui kohus jätab seadusliku aluseta kohtuotsuse põhiosa tervikuna või mõne süüdistatava või kuriteo osas koostamata.
3. Kohtuotsuse põhjenduse ebapiisavus, mitteveenvus või kohtu siseveendumuse kujunemise ebaselgus on kohtuotsuse põhjendamise kohustuse rikkumine KrMS § 339 lg 2 mõttes.
4. KrMS § 341 lg 2 kohaselt saab KrMS § 339 lg 1 p 7 põhjendamise kohustuse rikkumise järelikult olla üksnes ringkonnakohtu poolt maakohtu otsuse tühistamine ning kriminaal- asja maakohtule uueks arutamiseks saatmine samas või teises kohtukoosseisus.
5. Kui tegemist on KrMS § 339 lg 2 rikkumisega, siis saab ringkonnakohus KrMS § 341 lg 3 alusel otsustada, kas vea saab parandada kaebemenetluses või tuleb kriminaalasi saata maakohtule uueks arutamiseks samas või teises kohtukoosseisus.
6. KrMS § 339 lg 1 p 7 kohaldamisel lähtuvad kohtud reeglina Riigikohtu otsuses nr 3-1-1-14-14 väljendatud seisukohtadest ning normi rakendamine on üldjoontes ühetaoline ja järjepidev.
7. Peamiseks probleemiks KrMS § 339 lg 1 p 7 kohaldamisel on viitamine kohtu siseveendumuse kujunemise (eba)selgusele, kohtuotsuse (mitte)jälgitavusele ning kohtu põhjenduste (eba)veenvusele KrMS § 339 lg 1 p 7 kontekstis. Sellised minetused on Riigikohtu kehtiva praktika kohaselt käsitatavad KrMS § 339 lg 2 rikkumistena.
8. Kaitsjad viitavad KrMS § 339 lg 1 p 7 võimalikule rikkumisele tihti olukordades, kus ei ole tegemist mitte põhjenduse puudumisega vaid üksnes võimalike puudustega põhjenduste kvaliteedis, mis tuleks kvalifitseerida KrMS § 339 lg 2 rikkumisena.
9. Kui kaitsja hinnangul on maakohus rikkunud KrMS § 339 lg 1 p 7 põhjendamiskohustust, siis toob see endaga kaasa maakohtu otsuse tühistamise ja kriminaal- asja saamise maakohtule uueks arutamiseks, mitte aga õigeksmõistva otsuse tegemise.

ANALÜSITUD KRIMINAALASJAD

	Menetluse nr.	Lahendi
1.	1-16-11536(7)	29.08.2018
2.	1-17-11806(2)	29.08.2018
3.	1-18-2477(9)	23.08.2018
4.	1-17-11182(5)	21.08.2018
5.	1-18-3991(1)	08.08.2018
6.	1-18-2932(2)	11.07.2018
7.	1-17-1205(17)	29.06.2018
8.	1-17-1003(1)	28.06.2018
9.	1-17-3840(2)	28.06.2018
10.	1-18-2874(4)	25.06.2018
11.	1-17-7350(3)	19.06.2018
12.	1-17-1205(16)	07.06.2018
13.	1-08-16283(5)	06.06.2018
14.	1-17-5230(2)	04.06.2018
15.	1-15-1464(5)	04.06.2018
16.	1-17-4756(7)	04.06.2018
17.	1-18-1327(4)	09.05.2018
18.	1-08-16283(4)	02.05.2018
19.	1-18-2874(2)	26.04.2018
20.	4-17-3194(2)	23.04.2018
21.	1-15-10993(6)	23.04.2018
22.	1-17-3840(1)	19.04.2018
23.	1-18-1327(2)	09.05.2018
24.	1-17-6012(2)	05.04.2018
25.	1-16-6466(2)	02.04.2018
26.	1-18-2058(2)	29.03.2018
27.	1-16-11124(1)	29.03.2018
28.	1-17-8420(2)	29.03.2018
29.	1-17-5691(2)	23.03.2018
30.	1-17-8420(2)	21.03.2018
31.	1-13-5173(13)	15.03.2018
32.	1-18-451(2)	15.03.2018
33.	1-17-11611(5)	14.03.2018
34.	1-17-11610(4)	12.03.2018
35.	1-17-2479(2)	08.03.2018
36.	1-15-9213(10)	05.03.2018
37.	1-17-9148(2)	20.02.2018
38.	1-16-9171(25)	19.02.2018
39.	1-17-1219(2)	15.02.2018
40.	1-16-5422(2)	14.02.2018
41.	1-16-7605(3)	07.02.2018
42.	1-17-11182(2)	24.01.2018
43.	1-17-11182(3)	24.01.2018
44.	1-17-6824(2)	03.01.2018
45.	1-15-9213(9)	22.12.2017
46.	1-16-2675(6)	22.12.2017
47.	1-17-10371(2)	06.12.2017

48.	1-17-2689(4)	22.11.2017
49.	1-17-1629(2)	22.11.2017
50.	1-16-11616(2)	16.11.2017
51.	1-17-8303(2)	08.11.2017
52.	1-16-9190(2)	31.10.2017
53.	1-17-4600(2)	25.10.2017
54.	1-16-2808(2)	23.10.2017
55.	1-15-6906(4)	16.10.2017
56.	1-17-1224(2)	28.09.2017
57.	1-16-8916(3)	27.09.2017
58.	1-16-4652(2)	13.09.2017
59.	1-16-1760(2)	04.09.2017
60.	1-16-4197(2)	30.08.2017
61.	1-17-2139(2)	30.08.2017
62.	1-17-6215(2)	02.08.2017
63.	1-17-6527(2)	26.07.2017
64.	1-17-5775(2)	26.07.2017
65.	1-16-2411(13)	12.07.2017
66.	1-16-97(6)	12.07.2017
67.	1-17-4905(2)	13.06.2017
68.	1-17-3989(2)	30.05.2017
69.	1-12-3048(10)	16.05.2017
70.	1-16-7655(5)	02.05.2017
71.	1-16-9799(2)	11.04.2017
72.	1-14-1927(4)	05.04.2017
73.	1-17-761(2)	04.04.2017
74.	1-17-267(2)	30.03.2017
75.	1-17-1456(2)	30.03.2017
76.	1-16-4807(2)	22.03.2017
77.	1-16-7566(2)	22.03.2017
78.	1-15-8417(3)	21.03.2017
79.	1-16-3752(2)	15.03.2017
80.	1-16-11045(5)	06.03.2017
81.	1-16-5548(2)	22.02.2017
82.	1-16-4139(2)	16.02.2017
83.	1-16-6717(7)	07.02.2017
84.	1-17-332 (2)	07.02.2017
85.	1-16-1662(2)	06.02.2017
86.	1-16-11499(1)	30.01.2017
87.	1-16-11559(2)	23.01.2017
88.	1-11-953(2)	23.01.2017
89.	1-10-11903(6)	23.01.2017
90.	1-16-5704(3)	18.01.2017
91.	1-16-5593(2)	16.01.2017
92.	1-15-10113(4)	11.01.2017
93.	1-15-9051(2)	09.01.2017
94.	1-16-7046(2)	18.05.2017

95.	1-17-10370(2)	06.12.2017
96.	1-17-4030(2)	29.11.2017
97.	1-17-1418(2)	29.11.2017
98.	1-17-3084(2)	06.12.2017
99.	1-17-8326(2)	13.12.2017
100	1-16-10405(2)	21.12.2016
101	1-15-10967(2)	19.12.2016
102	1-14-10957(5)	14.12.2016
103	1-16-10117(2)	13.12.2016
104	1-16-2520(2)	01.12.2016
105	1-15-9205(2)	30.11.2016
106	1-16-6119(2)	30.11.2016
107	1-16-9612(2)	30.11.2016
108	1-16-1001 (5)	29.11.2016
109	1-15-9916(5)	24.11.2016
110	1-13-1368(11)	21.11.2016
111	1-16-4287(2)	15.11.2016
112	1-16-5150(2)	14.11.2016
113	1-16-8671 (2)	01.11.2016
114	1-16-1302(2)	20.10.2016
115	1-15-8374(2)	13.10.2016
116	1-15-10371(6)	11.10.2016
117	1-13-3307(6)	27.09.2016
118	1-16-3138(2)	22.09.2016
119	1-15-5287(2)	22.09.2016
120	1-16-5609(2)	21.09.2016
121	1-12-9567(4)	21.09.2016
122	1-15-3555(3)	19.09.2016
123	1-16-47(2)	15.09.2016
124	1-15-10975(2)	08.09.2016
125	1-15-10113(2)	07.09.2016
126	1-14-1667(5)	29.08.2016
127	1-15-10843(2)	24.08.2016
128	1-15-8780(2)	17.08.2016
129	1-16-3444(2)	16.08.2016
130	1-16-6082(2)	16.08.2016
131	1-16-4466(2)	27.07.2016
132	1-16-4701(2)	06.07.2016
133	1-15-9915(2)	27.06.2016
134	1-16-3472(1)	05.05.2016
135	1-15-1736(3)	25.04.2016
136	1-15-3014(2)	14.04.2016
137	1-15-5082(2)	07.04.2016
138	1-16-1481(2)	23.03.2016
139	1-14-10974(2)	15.03.2016
140	1-16-1206(2)	15.03.2016
141	1-14-5367(4)	10.03.2016
142	1-14-6000(2)	04.03.2016
143	1-15-4453(2)	02.03.2016
144	1-15-5273(2)	29.02.2016
145	1-13-6111(19)	22.02.2016

146.	1-13-6432(4)	24.05.2017
147.	1-16-2046(7)	16.10.2017
148.	1-17-2151	09.11.2017
149.	1-15-3470(3)	01.02.2016
150.	1-15-7004(2)	29.01.2016
151.	1-15-6160(2)	28.01.2016
152.	1-12-10558(4)	26.01.2016
153.	1-12-11354(3)	25.01.2016
154.	1-15-1288(2)	12.01.2016
155.	1-15-10856(2)	12.01.2016
156.	1-15-9550(2)	11.01.2016
157.	1-13-7474(11)	07.01.2016
158.	1-15-8111(2)	29.12.2015
159.	1-15-9640 (2)	22.12.2015
160.	1-15-5124(3)	09.12.2015
161.	1-15-4579(2)	08.12.2015
162.	1-15-3312(2)	07.12.2015
163.	4-15-8673(2)	01.12.2015
164.	1-15-8664(2)	16.11.2015
165.	1-15-8783(2)	16.11.2015
166.	1-15-8636(2)	13.11.2015
167.	1-15-4000(2)	11.11.2015
168.	1-15-8225 (2)	10.11.2015
169.	1-14-9069 (2)	28.10.2015
170.	1-15-5124(2)	28.10.2015
171.	1-15-7684 (2)	27.10.2015
172.	1-15-5124(2)	23.10.2015
173.	1-15-7812(2)	23.10.2015
174.	1-15-7601(2)	20.10.2015
175.	1-15-1511(2)	09.10.2015
176.	1-11-14154 (11)	08.10.2015
177.	1-14-9258(7)	06.10.2015
178.	4-15-3207(2)	05.10.2015
179.	1-15-2316(2)	30.09.2015
180.	1-13-11294(6)	21.09.2015
181.	1-14-4318 (7)	21.09.2015
182.	1-15-966(2)	15.09.2015
183.	1-14-4894 (2)	14.09.2015
184.	1-15-1494(2)	11.09.2015
185.	1-15-727(2)	07.09.2015
186.	1-14-8523(2)	01.09.2015
187.	1-15-610(2)	27.08.2015
188.	1-15-1657(2)	26.08.2015
189.	1-14-10682(2)	26.08.2015
190.	1-15-5486(2)	24.08.2015
191.	1-15-2428(2)	19.08.2015
192.	1-15-2821(2)	07.08.2015
193.	4-14-8915(5)	22.07.2015
194.	1-15-2837(2)	08.07.2015
195.	1-14-2526(2)	30.06.2015
196.	1-15-1414(3)	29.06.2015

197	1-15-6026(2)	15.02.2016
198	1-15-5979(2)	05.02.2016
199	1-14-2785(2)	19.06.2015
200	1-14-6547(5)	19.06.2015
201	1-15-2957(2)	18.06.2015
202	1-14-10784(4)	18.06.2015
203	1-13-5173(3)	18.06.2015
204	1-14-4961(2)	17.06.2015
205	1-14-8890(2)	10.06.2015
206	1-14-6088(4)	10.06.2015
207	1-15-3873(2)	09.06.2015
208	1-13-9332(5)	08.06.2015
209	1-15-3407(2)	03.06.2015
210	1-15-3408(2)	03.06.2015
211	1-13-6871(6)	02.06.2015
212	1-15-3093 (2)	28.05.2015
213	1-15-1414(2)	26.05.2015
214	1-15-3231(2)	25.05.2015
215	1-15-3410(2)	25.05.2015
216	1-14-8423 (2)	15.05.2015
217	1-14-9121(2)	07.05.2015
218	1-15-2093(2)	06.05.2015
219	1-15-2700(2)	30.04.2015
220	1-14-395(4)	29.04.2015
221	1-14-9564(2)	22.04.2015
222	1-14-3820(2)	21.04.2015
223	1-14-7000(4)	20.04.2015
224	1-15-1887(2)	13.04.2015
225	1-14-5736(2)	06.04.2015
226	1-14-5890(2)	31.03.2015
227	1-14-3029(2)	31.03.2015
228	1-13-5173(2)	24.03.2015
229	1-13-4983(4)	20.03.2015
230	1-12-7190(3)	20.03.2015
231	1-13-11703 (7)	18.03.2015
232	1-14-5124(2)	12.03.2015
233	1-14-518 (4)	25.02.2015
234	1-14-2835(2)	20.02.2015
235	1-12-7545(7)	19.02.2015
236	1-14-3629(3)	17.02.2015
237	1-14-2629(6)	16.02.2015
238	1-13-5735(4)	16.02.2015
239	1-14-10496(2)	12.02.2015
240	1-14-5813 (2)	11.02.2015
241	1-14-3629(2)	28.01.2015
242	1-14-10722(2)	28.01.2015
243	1-14-7535(4)	28.01.2015

244.	1-14-3331(2)	26.06.2015
245.	1-14-5562(2)	25.06.2015
246.	1-14-8358(2)	26.01.2015
247.	1-11-11540(8)	22.01.2015
248.	1-12-8546(5)	20.01.2015
249.	1-14-4811(2)	20.01.2015
250.	1-14-4906(2)	14.01.2015
251.	1-12-7545(6)	29.12.2014
252.	1-14-535(2)	22.12.2014
253.	1-14-2412(3)	15.12.2014
254.	1-13-1368(8)	15.12.2014
255.	1-14-9188(2)	05.12.2014
256.	1-13-11531(9)	04.12.2014
257.	1-13-10116(2)	03.12.2014
258.	1-14-6044(2)	03.12.2014
259.	1-12-3048 (4)	02.12.2014
260.	1-07-13977(10)	01.12.2014
261.	1-13-7272(4)	24.11.2014
262.	1-14-2629(4)	24.11.2014
263.	1-13-10267 (6)	24.11.2014
264.	1-14-5876(2)	10.11.2014
265.	1-13-7696(3)	29.10.2014
266.	1-14-24(2)	28.10.2014
267.	1-12-5921(2)	22.10.2014
268.	1-13-10479(2)	20.10.2014
269.	1-14-6727(2)	14.10.2014
270.	1-13-11703 (4)	14.10.2014
271.	1-13-10768(2)	13.10.2014
272.	1-14-3145(2)	07.10.2014
273.	1-12-6082(6)	07.10.2014
274.	1-14-3388(2)	06.10.2014
275.	1-12-11370(2)	06.10.2014
276.	1-14-527(2)	01.10.2014
277.	1-12-9341(6)	01.10.2014
278.	1-13-3739(4)	24.09.2014
279.	1-14-4462(2)	15.09.2014
280.	1-14-4450(2)	09.09.2014
281.	1-13-7408(2)	05.09.2014
282.	1-14-4516(2)	04.09.2014
283.	1-14-4904 (2)	29.08.2014
284.	1-11-11540(6)	27.08.2014
285.	1-14-6650(2)	27.08.2014
286.	1-13-7450 (4)	26.08.2014
287.	1-14-4607(2)	23.07.2014
288.	1-14-3244(2)	09.07.2014